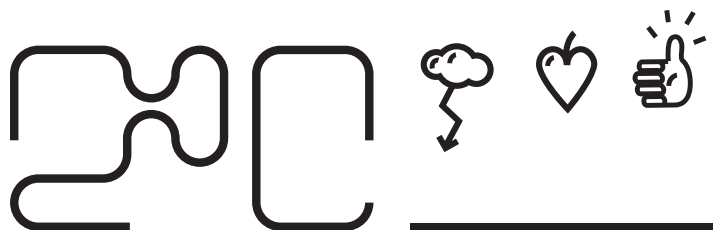

Zespół kuratorski: Monika Brauntsch, Dorota Kabała
Współpraca merytoryczna i producencka: Michał Piasecki
Projekt: Studio Talk
Identyfikacja wizualna: Sabina Samulska

Średnia temperatura na Ziemi jest obecnie wyższa niż pod koniec XIX wieku o 0.85 °C. Od czasu gdy w 1850 r. rozpoczęto pomiary, każda z trzech ostatnich dekad była cieplejsza od poprzedniej. Główną przyczyną ocieplenia jest działalność człowieka. W ramach Porozumienia Paryskiego z 2015 roku, pierwszego w historii, prawnie wiążącego porozumienia w sprawie klimatu, które podpisało 195 krajów przyjęto plan działania, który ma chronić naszą planetę poprzez ograniczenie globalnego ocieplenia do wartości poniżej 2°C.

Tyle, a być może nawet mniej, dzieli nas bowiem od katastrofy ekologicznej. A jednak, prawnie wiążące porozumienie pozostaje tylko ambitnym planem. Jego strony w większości nie podjęły kroków, aby wywiązywać się z podjętych zobowiązań.

Tymczasem działania człowieka, w dużej mierze napędzane nadmierną i nieuzasadnioną konsumpcją, mają coraz większy wpływ na środowisko. Emisje gazów cieplarnianych, poprzez spalanie paliw kopalnych, to główna przyczyna zmiany klimatu. Ważnym czynnikiem jest także bezpośrednia ingerencja w biosferę np. poprzez wycinanie lasów równikowych, a także przemysłowa hodowla zwierząt. Dla środowiska nie bez znaczenia jest także internet, którego utrzymanie będzie skutkowało coraz większą emisją CO₂.

W ramach wystawy przyglądamy się głównym przyczynom zmiany klimatu, jak również prezentujemy przykładowe produkty czy rozwiązania, zaprojektowane

---

“ **Projektowanie wystaw również wpływa na stan środowiska naturalnego i ocieplenie klimatu.**

z myślą o ochronie środowiska. Poprzez konkretne wskazówki zachęcamy do zweryfikowania naszych zachowań. Podajemy również odniesienia do publikacji czy stron, które mogą być w tym pomocne. Co prawda zmiana indywidualnych nawyków nie spowoduje rewolucji, jaką pociągnąć mogłoby zmiany systemowe. Miejmy jednak nadzieję, że nacisk oddolny przyczyni się do wprowadzenia wynikających z porozumienia klimatycznego postanowień.

ZAŁOŻENIA WYSTAWY

Projektowanie wystaw również wpływa na stan środowiska naturalnego i ocieplenie klimatu. Projektanci wystaw, stoisk targowych czy eventów ponoszą odpowiedzialność za użyte surowce czy zasoby energetyczne. Zrealizowana wystawa została zaprojektowana tak, by ograniczyć użyte materiały - duża część z nich to wykorzystane ponownie odpady czy materiały z innych wystaw.

1. ŚRODOWISKO NATURALNE

Przyroda, wraz ze swoimi bogatymi zasobami, to naturalne środowisko, w którym występuje nasz gatunek. Jednocześnie działalność człowieka stanowi główną przyczynę degradacji środowiska: skutkiem rozwoju przemysłu, ekspansywnej działalności człowieka i nadmiernej konsumpcji jest skażenie przyrody i wymieranie gatunków.

- przyroda utrzymuje ekosystemy, dostarcza nam pożywienie i surowce naturalne
- lasy gromadzą zapasy wody, oczyszczają powietrze, przeciwdziałają erozji gleby, magazynują dwutlenek węgla
- morza i oceany wytwarzają 50% dostępnego tlenu oraz regulują pogodę

- wylesianie odpowiada za 20% światowej emisji CO2
- 14% powierzchni Bałtyku stanowią strefy martwe - to efekt zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych
- populacja dzikich zwierząt zmniejszyła się o 58% w ciągu 50 lat - w świecie naukowym mówi się o szóstym masowym wymieraniu zwierząt
- coraz więcej gatunków nie występuje już w środowisku naturalnym

- wspieraj środowisko naturalne

- rośliny oczyszczające powietrze - wg. NASA ten zestaw roślin pomoże oczyścić powietrze w Twoim domu:

Skrzydłokwiat
Sansewieria
Chryzantema Wielkokwiatowa
Bluszcz Pospolity
Anturium
Epipremnum Złociste
Paproć

- TAMO - meble z certyfikatem FSC, gwarantującym, iż użyte drewno pochodzi z lasów zarządzanych w zrównoważony sposób www.tamo.net.pl
- 100% recyklingowy papier do drukarki
- Brush it On - bambusowe szczoteczki do zębów; 100% zysku z ich sprzedaży przeznaczone jest na ochronę oceanów, lasów i zagrożonych gatunków zwierząt www.brushiton.org

AMAZONIA

- jest kluczowa dla klimatu Ziemi
- pochłania dwutlenek węgla
- odpowiada za 20% globalnego zaopatrzenia w tlen
- dostarcza 2/3 słodkiej wody świata
- występuje tu około połowy istniejących gatunków roślin i zwierząt

- wycinanie drzew, rolnictwo i hodowla zwierząt powodują, że lasy kurczą się dramatycznie
- stanowi to zagrożenie dla gatunków i rdzennych mieszkańców Amazonii, a także całej planety

- podpisz petycję:
https://secure.avaaz.org/campaign/pl/amazon_corridor_loc/

CZŁOWIEK

Mieszkanie, jedzenie, transport, turystyka, a także korzystanie z internetu oddziałują na środowisko. W tej sekcji pokazujemy przykłady rozwiązań, których stosowanie może ograniczyć ten negatywny wpływ. Większość z nich dostępna jest praktycznie dla wszystkich i nie wymaga nakładów finansowych, jedynie decyzji czy zmiany nawyków. Niektóre produkty to inwestycje, które nie tylko są korzystniejsze dla przyrody, ale wygenerują również oszczędności w naszym gospodarstwie domowym. W każdym wypadku podejście eko może być nie tylko lepsze dla środowiska. Przy odrobinie konsekwencji będzie ono także znacznie tańsze i o wiele przyjemniejsze dla nas samych.

2. MIESZKANIE

- odnawialne źródła energii (OZE) - wiatr, promienie słoneczne, pływy morskie, czy energia geotermalna to naturalne zasoby ziemi, które nie ulegają wyczerpaniu

- Polska należy do najbardziej zanieczyszczonych krajów Europy (wg. World Air Quality Report 2018)
- wysoki poziom zanieczyszczeń wynika ze zużycia węgla i drewna, spalanych w gospodarstwach domowych
- znajdujące się w powietrzu pyły PM 2,5 są tak małe, że mogą dostawać się do płuc, a nawet do krwiobiegu czy mózgu
- najczęściej występującymi substancjami toksycznymi są benzopireny - ich głównym źródłem są domowe piece
- zanieczyszczenie powietrza odpowiada za 7 milionów przedwczesnych zgonów rocznie na świecie

- gaś światło wychodząc z pomieszczenia, korzystaj z oświetlenia LED
- odsłaniaj okna i korzystaj z naturalnego oświetlenia
- wyłączaj urządzenia z prądu, gdy ich nie używasz nie wkładaj ciepłych posiłków do lodówki, gotuj z pokrywką wietrz pomieszczenia intensywnie, ale krótko
- kupując sprzęty i urządzenia AGD sprawdzaj ich efektywność energetyczną
- zimą odsłoń grzejniki, nie ogrzewaj nieużywanych pomieszczeń

Jak oszczędzać wodę?

- sprawdź, czy w domu nie cieknie woda
- zamontuj baterie jednoczwytowe
- wybieraj programy ECO w pralce i zmywarce
- bierz prysznic, zamiast kąpeli
- wykorzystuj wodę ponownie
- zakręcaj wodę podczas mycia zębów i golenia

- Solace house - pierwszy polski plus-energetyczny dom prefabrykowany, jego koszt wraz z fotowoltaniką to 150.000 zł **www.solace.house**
- Komplet prysznicowy Croma z technologią EcoSmart zmniejsza przepływ wody w głowicy z 15l/min do 9l/min, generując jej dużą oszczędność **www.hansgrohe.pl**

3. JEDZENIE

- w Polsce rocznie marnuje się ok. 9 mln ton jedzenia
- w Unii Europejskiej wyrzuca się co roku ok. 88 mln ton jedzenia o wartości 143 mld EUR
- produkty spożywcze generują potężne ilości śmieci i plastiku – w ciągu jednej minuty na całym świecie kupujemy około 1 miliona plastikowych butelek (wg. The Guardian)

Mięso:

- 18 proc. światowej emisji gazów cieplarnianych pochodzi z hodowli bydła
- blisko ćwierć obszarów lądowych ziemi wykorzystywana jest na wypasanie bydła
- około jedna trzecia gruntów ornych przeznaczona jest na uprawy, którymi karmią się zwierzęta hodowlane
- lasy są masowo wycinane pod grunty służące wypasaniu i karmieniu bydła
- metan wydzielany przez zwierzęta przyczynia się do powiększania efektu cieplarnianego
- przemysłowa hodowla zwierząt często wiąże się z ich cierpieniem

- nie marnuj jedzenia
- wybieraj produkty w opakowaniach, które nie generują wiele dodatkowych śmieci
- ogranicz spożywanie mięsa

- Butelki wielokrotnego użytku RETAP, Rugs'y pozwalają zaoszczędzić rocznie tony plastiku. Do nabycia w sklepie www.mojabutelka.pl
- Yuhme to butelka z trzciny cukrowej, o ujemnym współczynniku emisji CO2, wolna od toksyn i BPA. Do nabycia w sklepie www.mojabutelka.pl
- Woskowijka (zrób to sam) - alternatywa do papieru śniadaniowego
- Kooperatywa "Dobrze" - innowacyjne przedsiębiorstwo społeczne z Warszawy, którego misją jest zwiększenie dostępu do zdrowej żywności i promocja podejścia zero waste www.dobrze.waw.pl

4. CHEMIA I KOSMETYKI

- zawarte w kosmetykach substancje mogą działać toksycznie na człowieka i organizmy żywe
- nadmiar fosforu powoduje eutrofizację – zakwitanie wody
- detergenty nie ulegają rozkładowi, są trudne do usunięcia ze ścieków
- w czasie rozkładu biochemicznego surfaktantów zużywa się tlen, co pogłębia deficyt tlenowy wód
- opakowania i resztki kosmetyków generują ogromne ilości śmieci

- używaj naturalnych środków czystości i kosmetyków, zwracaj uwagę na ich opakowanie i sposób wytworzenia
- zastąp proszki i środki myjące orzechami piorącymi lub mydlnicą
- do sprzątania możesz zastosować naturalne środki, takie jak ocet, kwasek cytrynowy, soda czy cytryna
- redukuj! jeśli w ciągu jednego dnia w każdym polskim domu czy biurze zrezygnujemy z 1 kropli środków czyszczących lub kosmetyków, do ścieków trafi każdego dnia 2.000 litrów detergentów mniej

- Cztery Szpaki to proste rzemieślnicze kosmetyki bez konserwantów, w minimalistycznych opakowaniach www.4szpaki.pl
- Balja - przyjazne środowisku i bezpieczne dla człowieka ekologiczne środki czystości, tworzone ze składników pochodzenia roślinnego www.balja.pl
- "Przyjaciel Natury" - 100% recyklingowy papier toaletowy www.przyjacielnatury.pl
- Orzechy piorące - naturalny środek do prania i mycia
- Miswak - patyk z gałęzi drzewa arakowego to alternatywa dla szczoteczki do zębów; ma właściwości antybakteryjne, odświeża oddech, zawiera organiczne związki, wybielające zęby
- Mydlnica lekarska - naturalny zamiennik mydła, szamponów i detergentów

5. MODA I SPORT

- przemysł odzieżowy zajmuje drugie miejsce w rankingu najbardziej zanieczyszczających środowisko (po koncernach naftowych)
- problem stanowi długi łańcuch dostaw, znacząca nadprodukcja tkanin i "fast fashion" - szybko zmieniające się trendy

- naprawiaj zepsute ubrania
- korzystaj z wymianek, zamiast kupować nowe rzeczy
- szukaj ubrań z materiałów ekologicznych, produkowanych w sposób odpowiedzialny

- Nago to odpowiedzialna marka moda, stawiająca na organiczne materiały, redukcję odpadów, ponadczasowe i klasyczne modele **www.nago.store**
- Teneq 700 marki Cumulus to jeden najłżejszych i najbardziej zaawansowanych konstrukcyjnie śpiworów zimowych, wypełniony etycznie pozyskiwanym puchem gęsim. W ramach Black Friday firma przeprowadziła akcję „Napraw - nie kupuj!”, oferując darmową naprawę wszystkich swoich produktów **www.cumulus.pl**
- Pianka Patagonia R1® Lite Yulex® wykonana z naturalnej gumy Yulex, z certyfikowanych upraw kuczukowca, zastępuje standardowy, nieodnawialny neopren, redukując emisję CO2 wynikającą z produkcji nawet o 80%. Do nabycia w sklepie **www.daseapeople.com**

6. PODRÓŻE I TRANSPORT

- wg organizacji UNWTO w roku 2017 podróże turystyczne odbyło 1.322 mld osób
- turystyka to nie tylko ślad węglowy, związany z przemieszczeniem się, ale także bezpośrednia ingerencja w środowisko naturalne.
- udział turystyki w degradacji przyrody szacuje się na 5-7% (udział przemysłu wynosi 40%, rolnictwa 15%)
- emisja liniowa (samochody) to główna przyczyna skażenia powietrza pyłami PM10 w miastach
- lotnictwo odpowiada za 3,6 proc. emisji dwutlenku węgla w UE
- jeden Boeing 747 w ciągu 24h emituje tyle dwutlenku węgla, ile 250 aut przez rok
- w Europie 45% lotów odbywa się na odległość poniżej 500 km, którą można przejechać pociągiem
- większość przelotów samolotami jest związana z ruchem turystycznym

- nadzieją jest dekarbonizacja lotnictwa przez stosowanie paliw alternatywnych, np. biopaliw
- szacuje się, że użycie biopaliw przełożyłoby się na 58% wzrost cen biletów, co pozwoliłoby także ograniczyć ruch turystyczny

- podróżuj niezależnie i odpowiedzialnie
- ogranicz loty, o ile to możliwe wybieraj pociąg zamiast samolotu
- w mieście korzystaj z transportu publicznego lub przemieszczaj się na rowerze

- Slowhop to portal promujący niezależną, lokalną turystykę **www.slowhop.com**
- Sprawdź swój ślad węglowy poprzez kalkulator emisji CO2 **www.carbonfootprint.com**

7. PLASTIK

- co roku do mórz i oceanów trafia 8 milionów ton odpadów z plastiku
- co minutę do morza trafia taka ilość plastiku, jaka znajduje się w jednej śmieciarce
- w 2014 roku stosunek masowy ilości plastików w morzach do ryb wynosił 1:5.
- wiele organizmów morskich umiera, w wyniku spożywania plastiku
- wiele gatunków ryb, które spożywamy, zawiera w sobie niestrawione resztki mikroplastików
- w samej Polsce codziennie zużywane jest 3 miliony plastikowych słomek

- zrezygnuj z jednorazówek, używaj własnej torby na zakupy
- ograniczaj kosmetyki i żywność w plastikowych opakowaniach, wybieraj te w minimalistycznych i przetwarzalnych opakowaniach
- nie kupuj wody w plastikowych butelkach, zaopatr się w swój własny bidon lub kupuj wodę w szklanych butelkach
- ograniczaj jednorazowe opakowania – kupuj kawę na miejscu, a nie na wynos, wybieraj lody w wafelku, a nie plastikowym kubeczku, zrezygnuj z plastikowych słomek

- Biotrem - naczynia jednorazowe z otrąb pszennych www.biotrem.pl
- rCup firmy Ashortwalk - kubek wyprodukowany ze zużytych papierowych kubków do kawy www.ashortwalk.com
- Not just bamboo - bambusowe butelki oraz słomki ekologiczne, wytwarzane z jednego kawałka bambusa. Do nabycia w sklepie www.mojabutelka.pl
- Plastikowa Rewolucja - produkty wykonane ze zużytego plastiku www.facebook.com/PlastikowaRewolucja/

8. INTERNET I KOMUNIKACJA

- z internetu korzysta już 4 miliardy użytkowników
- przesyłanie danych opiera się na milionach fizycznych serwerów i łączącej je infrastrukturze, napędzanej energią węglową, wymagającej utrzymania i chłodzenia
- internet będzie miał coraz większy wpływ na nasze środowisko
- korzystanie z internetu wiąże się także z używaniem urządzeń, które wpływają na nasze zachowanie, samopoczucie oraz sposób komunikacji
- na świecie wyrzuca się kilkadziesiąt milionów smartfonów rocznie, większości z nich nie da się naprawić. Zawierają one wiele substancji szkodliwych dla środowiska
- szacuje się, że codziennie wysła się ponad 200 bilionów emaili (wg raportu Radicati Group) email z załącznikiem 1MB - 19 g CO2
- internet rzeczy – telewizory, lodówki, czajniki systemy alarmowe i oświetleniowe, a także zarządzanie środkami transportu generować będzie coraz większe zużycie danych
- zaledwie 13-15 % internetu zasilone jest energią pochodzącą ze źródeł odnawialnych.
- w roku 2015 emisja CO2 związana z funkcjonowaniem internetu powodowała taką samą emisję danych jak światowy przemysł lotniczy.

- ogranicz ilość i wielkość wysyłanych emaili, wypisz się z niechcianych newsletterów
- ogranicz czas spędzony w internecie, na facebooku czy instagramie – jedno wyszukiwanie Google = 5-7 g CO2
- nie przechowuj danych na serwerach online

- Fairphone - pierwszy na świecie etycznie wyprodukowany, modułarny telefon www.fairphone.com
- Shiftphone - modułarny i łatwy do naprawy telefon www.shiftphone.com

9. MNIEJ

Głównym czynnikiem wpływającym na środowisko jest nadmierna konsumpcja, która dla wielu stała się sposobem na życie. Nastawione na maksymalizację zysków korporacje wykorzystują wszelkie sposoby, aby sprzedać więcej. Chęć posiadania nie wynika z potrzeby: bezmyślnie podążamy za tymi modami, kupując ubrania, które po jednym sezonie odkładamy. Zmieniamy sprzęty, ponieważ pojawił się nowy model. Jeździmy na ekskluzywne wakacje w resortach, które rujnują przyrodę i życie lokalnych społeczności. Kupujemy opakowane w plastiki jedzenie, które po kilku dniach wyrzucamy. To marnotrawstwo zasobów przyrody, ludzkiej pracy i wyprodukowanych dóbr typowe jest dla krajów wysokorozwiniętych. Konsumpcyjny styl życia powoduje, że coraz bardziej oddalamy się od środowiska naturalnego. Przygotowana przez nas wystawa tylko w niewielkim stopniu dotyka ważnych kwestii środowiskowych. Mamy jednak nadzieję, że zainspiruje nas do zmiany i życia w większym poszanowaniu dla przyrody.

DO IT

Zachęcamy, aby już dziś wdrożyć choć jedno z proponowanych na wystawie rozwiązań.

Zapisz swoje postanowienie na karteczce, przypnij je, od dziś wprowadź zmianę w życie!

STREFA RELAKSU:

Zapraszamy do strefy relaksu. Można tu odpocząć, a także sięgnąć po publikacje dotyczące tematyki ekologii i konsumpcji. Znajdziecie tu między innymi pozycje wydawnictw Czarne, Karakter czy Znak.

www.czarne.com.pl

www.karakter.pl

www.znak.com.pl

DLA DZIECI

Dla najmłodszych przygotowaliśmy specjalną grę - przewodnik po wystawie, a także książki na temat ekologii Wydawnictwa Dwie Siostry.

www.wydawnictwodwiesiostry.pl

ŹRÓDŁA

---

www.wwf.pl

www.polityka.pl/tygodnikpolityka/nauka/1673840,1,krowy-maja-wiekszy-wplyw-na-klimat-niz-samochody-z-dwoch-powodow.read

www.ziemianarozdrozu.pl/encyklopedia/54/transport-lotniczy

www.smoglab.pl/od-katastrofy-dzieli-nas-mniej-niz-sadzimy/

www.wyborcza.pl/7,155287,24106944,lotnictwo-truje-coraz-bardziej-milionowe-opłaty-za-emisje-dwutlenku.html

www.green-projects.pl/zanieczyszczenie-plastikiem-globalny-problem/

www.zyjmyeko.pl/dlaczego-detergenty-sa-niebezpieczne-dla-srodowiska/

→ THE
SPIRIT
OF
POLAND

gdynia
design
days

GDYNIA
moje miasto

ppnt gdynia

The logo features three stylized, overlapping arches above the text 'ppnt gdynia'.

centrum
designu

The logo features a stylized, open 'C' shape to the left of the text 'centrum designu'.